

گرددشگری و یزه به ششمار می‌رود؛ جاذبه‌ای که به در کشور‌های مختلف اسلامی به انحا و انواع گوناگون برگزار می‌شود، یک جاذبه گردشگری ویژه به ششمار می‌رود؛ جاذبه‌ای که برخی کشور‌های مسلمان برای جذب گردشگر خارجی از آن استفاده می‌کنند. در ایران به رغم وجود رسوم مختلف برای برپایی فریاض مرتبط با ماه رمضان، این جاذبه بزرگ فرهنگی و دینی هنوز به چشم یک ظرفیت خوب گردشگری مورد توجه قرار نگرفته‌است. در این گزارش نگاهی داریم به برنامه‌ریزی‌های صورت‌گرفته در چند کشور مسلمان برای جذب توریسم در ماه رمضان.

■ محمدصادق عابدینی
آداب و رسوم ماه مبارک رمضان در کشورهای مسلمان، گرچه جزو آیین‌های دینی و مذهبی است و یک مسلمان باید در انجام آن به نحو مطلوب بکوشد، اما از نگاه بیرونی، این آیین‌ها که در کشور‌های مختلف اسلامی به انحا و انواع گوناگون برگزار می‌شود، یک جاذبه گردشگری ویژه به ششمار می‌رود؛ جاذبه‌ای که برخی کشورهای مسلمان برای جذب گردشگر خارجی از آن استفاده می‌کنند. در ایران به رغم وجود رسوم مختلف برای برپایی فریاض مرتبط با ماه رمضان، این جاذبه بزرگ فرهنگی و دینی هنوز به چشم یک ظرفیت خوب گردشگری مورد توجه قرار نگرفته‌است. در این گزارش نگاهی داریم به برنامه‌ریزی‌های صورت‌گرفته در چند کشور مسلمان برای جذب توریسم در ماه رمضان.

گردشگری مذهبی از زیرشاخه‌های گردشگری فرهنگی است. در ایران شاید بیشترین جلوه گردشگری مذهبی، سفر‌های زیارتی است و شهر‌هایی مانند مشهد، قم و شیراز به عنوان سه قطب دارای اماکن متبرکه، سه سالانه میلیون‌ها نفر زائر داخلی و خارجی را جذب می‌کنند، اما در کنار بحث زیارت اماکن متبرکه، بخش دیگری از گردشگری مذهبی به تماشای آداب و رسوم مذهبی یک کشور از سوی گردشگران داخلی و خارجی اختصاص دارد. در ماه رمضان بسیاری از کشورهای مسلمان آداب و رسوم ویژه‌ای برپا می‌دارند که جلوه ویژه آن در برپایی مراسم افطار است. برخی از کشورهای مسلمان مانند اندونزی، از جشن‌های مختلفی که در ماه رمضان برپا می‌شود به عنوان یک جاذبه گردشگری فرهنگی و مذهبی استفاده می‌کنند. در کشورهای مانند عربستان، مصر و امارات نیز به نوبه خود تلاش دارند از جاذبه آداب ماه رمضان برای افزایش درآمد‌های صنعت توریسم استفاده کنند.
امار‌ها نشان می‌دهد با وجود اینکه اسمال نیز ماه رمضان در کشورهای عربی حاشیه خلیج‌فارس در ماه‌های نسبتاً گرم قرار گرفته، مسافرت‌ها به این کشور‌ها در رمضان رشد فزاینده‌ای داشته‌است، به طوری که پرواز‌های هوایی از مبدأ ایتالیا ۱۸۹ درصد، روسیه ۱۸۵ درصد، فرانسه ۴۵ درصد و سنوئید ۱۳۷ درصد رشد داشته‌اند. به سال ۲۰۱۹ دارد که نشان از رونق گردشگری در ماه رمضان به خصوص با کاهش همه‌گیری کووید ۱۹ دارد.

■ اندونزی و جشنواره غذا در رمضان

اندونزی یکی از بزرگ‌ترین کشورهای اسلامی است که به واسطه جمعیت و موقعیت جغرافیایی خود، دارای خرده‌فرهنگ‌ها و آداب و رسوم سنتی برای برپایی مراسم اسلامی از جمله آیین‌های ماه رمضان است. مردم اندونزی در ماه رمضان رسوم ویژه‌ای دارند مانند ایجاد کارناوال‌های خیابانی، برگزاری جشن‌های ویژه که می‌تواند برای هر گردشگر خارجی یک جاذبه فرهنگی به ششمار آید. مردم اندونزی در جشنی به نام «دوگردان» (Dugderan) که برگرفته از مراسم‌های فرهنگی جوامع جاوایی، چینی و عربی است، آغاز ماه رمضان را با برپایی یک مراسم شاد همراه با موسیقی محلی و کوئیدن طبل اعلام می‌کنند. سابقه برپایی این جشن به سال ۱۸۸۱ میلادی بازمی‌گردد. مردم اندونزی در این جشن مشابه مردم چین از یک نوع عروسک مانند اژدها به نام «واراک کندوک» (ngendong warak) استفاده می‌کنند که نشان‌دهنده تلفیق فرهنگ‌های مختلف است. از دیگر آداب مردم اندونزی، برپایی مراسم میوگانگ (Meugang) است که در آن مردم مساجد‌هایی را که در خانه برای افطار طبخ کرده‌اند به مساجد می‌آورند تا افطار دسته‌جمعی داشته باشند. در جاوای مرکزی، مردم در ماه رمضان به زیارت قبور می‌روند و در آنجا با تزئین قبور، نذری می‌دهند و نماز بپا می‌کنند و آن را پیوندی میان خود و رفگان می‌دانند. در جاوای غربی نیز سنتی به نام «مونگگ‌اهان» (Munggahan) وجود دارد که در آن مسلمانان روز‌ها را برای افطار غذاهای سنتی اندونزی را طبخ و در کنار هم روزه خود

دارند.

گردشگری مذهبی از زیرشاخه‌های گردشگری فرهنگی است که ماه رمضان ظرفیت‌های ویژه‌ای برای این منظور فراهم کرده‌است

گردشگری مذهبی از زیرشاخه‌های گردشگری فرهنگی است که ماه رمضان ظرفیت‌های ویژه‌ای برای این منظور فراهم کرده‌است

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

فرهنگی

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۳۷

آداب افطار تا سحر جاذبه گردشگری مغفول

کشور‌های اسلامی از فرصت ماه رمضان برای توسعه گردشگری استفاده می‌کنند

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

گردشگران در یک جشن افطار در شهر دبی، امارات

منطقه گردشگری «الثلا» در ماه رمضان افزایش داشته باشد. شهر ریاض، پایتخت دولت سعودی نیز در ماه رمضان با برگزاری برنامه‌های ویژه تا ساعت ۲بامداد، پذیرای بازدیدکنندگان و عمره‌گزاران است. مراسم سنتی مردم عربستان برای افطار و پس از آن، یکی از ویژگی‌های گردشگری است که دولت عربستان آن را به عنوان جاذبه معرفی می‌کند. مراسم قرائت قرآن در «قصرالحکم» و مسجد جامع امام ترکی بن عبدالله به عنوان بخشی از مراسم سنتی دینی در ریاض برگزار می‌شود و در کنار آن گردشگران به بازدید از بازار سنتی این شهر دعوت می‌شوند. در این ماه رستوران‌ها از بازدیدکنندگان با غذاها و نوشیدنی‌های سنتی عربستانی پذیرایی می‌کنند.

■ مصر، یک ماه ویژه پر از شیرینی!

در طول سال ۲۰۲۲ میلادی بیش از ۱۱میلیون و ۷۰۰هزار نفر از کشور مصر بازدید کرده‌اند. این رقم نشان می‌دهد مصری‌ها با داشتن جاذبه‌هایی چون